

Wychodzi w Krakowie
co tydzień przez czas pory zdrojowo-
kąpielowej.

Biurow Redakcyi i Administracyi
W KRYNICY

w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje
Administracya „Czasu“ w Krakowie,
gdzie także dostać można pojedy-
nych Numerów „Krynicy.“

KRYNICA

**Tygodnik poświęcony ojczystem Zakładom
zdrojowo-kąpielnym.**

Redaktor

Dr MICHAŁ ZIELENIEWSKI

Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austriacko-
węgierskiej z przesył-
ką pocztową 1 złr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należność za prenumeratę lub za
umieszczenie ogłoszeń odsyłać na-
leży **franco** do **Biura Administracyi.**

MATERIAŁY

DO HISTORII C. K. ZAKŁADU ZDROJOWEGO

W KRYNICY

zebrał

Dr Zieleniewski.

Jak każda publiczna instytucja, tak i wszelki zakład zdrojowy winien poczuciu własnej godności i swemu obowiązkowi, winien wreszcie swemu krajowi: przedstawienie swjej historii, ku nauce, ku oddaniu hołdu czci zasługom troskliwych o swój rozwój mężów, nadewszystko zaś ku nawiązaniu swjej terażniejszości z przeszłością i ze swją przyszłością; jeżeli nie chce być bez tradycyi, a bez organicznej spójni z własnym swym krajem i z ludźmi, jeżeli nie chce być efemerycznym zjawiskiem nie mającym ani godnego dla siebie wspomnienia za przeszłość, ani nadziei na przyszłość.

Kierując się temi zasadami, przystępujemy do ogłoszenia materiałów i dokumentów dotyczących historii c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy, zanim (przy Bożej woli) opowiemy dzieje rzeczzonego Zakładu.

Jak każdy publiczny instytut, tak i wszelki zakład zdrojowy, prócz swego oznaczonego postanowienia czyli instrukcyi, cel a przeznaczenie jego określającej, oprócz Władz nim kierujących, ma swoje organa wykonawcze, spełniające jego wewnętrzną administracyę i okazujące zewnętrzną jego reprezentacyę, na których niemałe ciąży zadanie; gdyż takim jest instytut, jakim są ludzie w nim działający. Do takichto organów wewnętrznj służby i reprezentacyi zakładu zdrojowego należą:

- I) Organa służby Bożej,
- II) Organa służby gospodarczo-administracyjnej — tudzież
- III) organa jego służby zdrojowo-lekarskiej.

Czyli owe organa pojmowały swoje zadanie a swe przeznaczenie — jak odpowiadały swym obowiązkom względem zdrojowiska sobie powierzonego, instytucyi ze swjej natury: medycznej, humanitarnej i narodowo-ekonomicznej — słowem, czyli owe organa stanowiły żywoty organizm instytutu, lub bezwiedny aglomerat bezwładnych czynności, a co gorsza prywatno osobistych celów i dążeń, z zapoznaniem pomyślności lub ze szkodą zakładu — o tém na innem miejscu pomówimy.

Pozostawiając na teraz w milczeniu dzieje organów służby Bożej i służby gospodarczo-administracyjnej w Zakładzie krynickim, podajemy tu materiały, odnoszące się do historii służby zdrojowo-lekarskiej w Krynicy, zwracając atoli uwagę, iż omówienie systemu administracyjnego, celem wyjaśnienia ogólnego stanu sprawy, w wielu ustępach nie mogło być pominiętem.

Służba zdrojowo-lekarska.

Lekarze zdrojowi i ich działalność w Krynicy.

Do zajęć wprawdzie nierozgłośnych, wszakże zarówno chlubnych i pożytecznych, w szczęściu bliźnich szlachetną pobudkę, a w pomyślności rodzinnej ziemi nagrodę znajdujących, należą prace lekarzy zakładów zdrojowych, podejmowane około powierzonych im pieczy zdrojowisk.

Wszystko, co zaszczytne powołanie lekarza w społeczeństwie najpiękniej odznacza, co jego zawód szlachetnym i pożytecznym czyni; wszystko to dostaje się w udziale lekarzowi zdrojowemu, wraz z innymi jego współtowarzyszami z tym nadatkiem, iż rzetelnem poświęceniem się swim obowiązkowi, czyni on nietylko zadość humanitarnym celom i zadaniom ścisłej umiejętności, ale nadto prace lekarza zdrojowego przynoszą błogodajne owoce na polu ekonomii narodowej, otwierając źródła bogactwa i pomyślności krajowej.

Dlategoż zasługi lekarza zdrojowego, oddającego się z rzetelnem poświęceniem swemu powołaniu, w miarę rozmaitych jego na tém polu działalności i usług bo: humanitarnych, medycznych i polityczno-ekonomicznych, tém są liczniejsze i rozleglejsze, im umiejętniej i gorliwiej spełniane bywają.

A jeżeli dzisiaj nikt nie odmawia zasług powołaniu lekarza, samem tylko wykonawstwem swjej umiejętności się trudniącemu; to zaiste zasługi lekarza zdrojowego, w miarę mnogości jego obowiązków, mogą być większe, bo tu pole jego działania szersze, a sposobność do usług: ludzkości, nauce i swemu krajowi o wiele większa i liczniejsza.

Przeszło już od pół wieku zdrojowisko Krynicy miało swych lekarzy, pojmujących (odpowiednio do czasu) swoje zadanie i spełniających godnie swoje obowiązki.

Przywieść prace ich, podejmowane dla dobra owego zakładu, ku pamięci dzisiejszych — uczcić ich wdzięcznem wspomnieniem — a oddać ich zasłudze należne uznanie,

będzie przedmiotem Historji c. k. Zakładu zdrojowego krynickiego.

Wszakże w tym prawie siedmiesięcioletnim biegu czasu byli w Krynicy lekarze, którzy gorąco pracowali dla dobra powierzonego sobie Instytutu, a niektórzy, obcy narodowością dla miejsca, któremu służyli, na tém chlubniejsze wspomnienie zasługują.

A gdy polskim pieniądzem zbogacane czeskie zdrojowiska, szpizowe pomniki swym lekarzom zdrojowym wystawiły,¹⁾ niechajże aby piśmienne wspomnienie mówi o wdzięczności ubogiej Krynicy dla swych lekarzy!

(C. d. n.)

¹⁾ R. 1858 sami Polacy wzniesli w Marienbadzie pomnik *Drowi Heidlerowi*, tamtejszemu lekarzowi zdrojowemu. Jestto obelisk z piaskowca 20' wysoki, a na nim napis następujący: „CAROLO JOSEPHO HEIDLER, *Medico virtutis aquarum loci exploratori dt nuncio, ad recuperandam salutem inde ab annis XL innumeris humanissimo grati Poloni!*“

U nas w kraju najpierwsza Krynica poczuła się do obowiązku wdzięczności, wznosząc u siebie w r. 1860 popiersie DRA JÓZEFA DIETLA (dłuta profesora Józefa Kossowskiego z napisem:

„Wskrzesicielowi swojemu,
„Wdzięczna Krynica.“

KRONIKA WIADOMOŚCI BIEŻĄCYCH

O ZDROJOWISKACH KRAJOWYCH.

Krynica. W celu geologicznych badań obszaru tutejszego Zakładu zdrojowego, przybywa tu od d. 5 lipca Komisya, złożona z pp. **Karola Paul** c. k. Rady górniczego i **E. Tietze** Adjunkta c. k. wiedeńskiego zakładu geologicznego.

* * *

Krynica. Liczbę lekarskich i dobroczynnych zakładów, wodami krynickimi t. r. poprzednio obdarzonych, zwiększyły *Towarzystwo Sgo Wincentego à Paulo w Krakowie*, tudzież *Dyrekcya Szpitali Sgo Łazarza i Sgo Duchy w Krakowie*, którymto instytucyom Wysokie Ministerstwo Rolnictwa dozwoliło obecnie udzielić bezpłatnie znacznej ilości wód mineralnych krynickich.

V. LISTA GOŚCI przybyłych do c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy od dnia 1 do 7 Lipca 1876 r.

316. Gostyńska Ewelina, żona pełnomocnika dóbr ze siostrą Władysławą córką i służącą z Kutkorza	osób 4	przybyła d. 1	Lipca	pod Cisem.
317. Lundner Beide, agentka z Rudawy	" 1	" 1	" "	Gołębiami.
318. Natansohn Ernestyna, właścicielka dóbr ze sługą z Brodów	" 2	" 1	" "	" "
319. Zborowska Zofia, obywatelka ze Lwowa	" 1	" 1	" "	Gwiazdą.
320. Ławicki Adam, urzędnik kolejowy z familją i służ. z Krakowa	" 5	" 1	" "	Szwajcarem N. 8. 9.
321. Reiss Fany, żona lekarza z Radymna	" 1	" 1	" "	Lwem.
322. Szwarzfeld Taube, żona kupca z Podhajca	" 1	" 2	" "	u Krumholza.
323. Rotenberg Hane, " " " "	" 1	" 2	" "	" "
324. Fartig Itte " " z Dąbrowy	" 1	" 2	" "	" "
325. Steierman Bronka, właścicielka dóbr z Banigotowski	" 1	" 2	" "	" "
326. Sławnicka Rosa, córka kupca ze sługą ze Załosia	" 2	" 2	" "	pod 3 koronami.
327. Ehrlich Blina, żona kupca z Piotrkowa	" 1	" 2	" "	" "
328. Eisenmann Jetti, " " " "	" 2	" 2	" "	" "
329. Abrahamowicz Anna, właś. dóbr ze sługą z Wróblika (Kr. Pol.)	" 2	" 2	" "	" "
330. Lampel Marya, żona negocyanta z córką z N. Sącza	" 2	" 2	" "	" "
331. Goldfinger Kunegunda, żona kupca z Nowego Targu	" 1	" 2	" "	" "
332. Rigelhaupt Ewa " " ze sługą ze Lwowa	" 2	" 2	" "	" "
333. Zinger Tolce, żona nauczyciela z córką z Drohobycza	" 2	" 2	" "	pod Palmą.
334. Rudzki Adolf, obywatel z córką Wandą z Radomna (Kr. Pol.)	" 2	" 2	" "	Cisem.
335. Jakubowicz Chaje, żona kupca ze sługą z Bolechatowa (Rosya)	" 2	" 2	" "	u M. Luftgłasa.
336. Berkowicz Mariem " " ze Surinczowa	" 1	" 2	" "	" "
337. Aszkenas Abraham, Rabin z Przeworska	" 1	" 2	" "	pod Kanarkiem.
338. Straus Katarzyna Felicya, żona guber. sekretarza z córką z Wilna	" 2	" 2	" "	" Pagatem.
339. Przygodzka Anna, właścicielka dóbr z córką z Litwy	" 2	" 2	" "	" "
340. Karpas Karolina, żona urzędnika z córką i nianką z Krakowa	" 3	" 2	" "	" "
341. Schlinelberg Feige, żona kupca z Koziarna	" 1	" 2	" "	u Röslera.
342. Pankratiev Julia, właś. dóbr z familją i służącą z Klebanówki	" 5	" 2	" "	pod Warszawą.
343. Bibelman Chaje, wyrobница z Tarnowa	" 1	" 2	" "	u Baldinger a.
344. Rymer Ryfka, handlarka " "	" 1	" 2	" "	" "

345. Kurchanowicz Eleonora, emerytka z Aleksandrą Jasińską i Anielą Michałowską z Warszawy	osób 3	przybyła d. 2	Lipca	pod Szwajcarem Nr 7.
346. Mószyński Antoni, urzędnik z Warszawy	" 1	" 2	" "	Zamkiem Nr 7.
347. Michałowski Antoni, " " "	" 1	" 2	" "	" " " " "
348. Maur Rosa, kupcowa ze Sambora	" 1	" 2	" "	Łososiem. "
349. Wintheil Wolf, posługacz z Krakowa	" 1	" 2	" "	3 koronami
350. Gilnreiner Barbara, żona radcy sądowego z Tarnowa	" 1	" 3	" "	Góralem.
351. Luxenburg Alexander, agent z Warszawy	" 1	" 3	" "	Sobieskim.
352. Arken Judel, student ze służącym z Grodna (z Rosyi)	" 2	" 3	" "	Palumą.
353. Josefstahl Zille, żona kupca z Wieliczki	" 1	" 3	" "	u Luftglasa.
354. Skrzyńska Marya, obywatelka z rodziną i sługami z Kobylanki	" 7	" 3	" "	pod Litwinką.
355. Wittmajer Roza, żona kupca z Tarnowa	" 1	" 4	" "	u B. Nadia.
356. Orlean Blime, " " z córką i służącą ze Staszowa	" 3	" 4	" "	" " "
357. Balicer Szymon, fotograf " " " z Krakowa	" 3	" 4	" "	pod Lwem.
358. Klein Alex., żona inżyniera z matką i W. Minowską z Bogoniowic	" 3	" 4	" "	" " "
359. Rakowski Adolf, obywatel z żoną i córką z Królestwa Pols.	" 3	" 4	" "	" " "
360. Zawisza Jadwiga, obywatelka z córką i synem z Warszawy	" 3	" 4	" "	w Hotelu Seiferta.
361. Wolf Natalia, żona mecenasa z fam. i boną L. Lasner z Warszawy	" 5	" 4	" "	" " " "
362. Kuhn Adolf, domokrażnik z Joahinstal (Morawy)	" 1	" 4	" "	pod Pogonią.
363. Lindner Mariem, żona kupca z Bendzina (Kr. Pols.)	" 1	" 4	" "	u M. Luxa.
364. Rinsker Dwojra, " " ze służą z Bendzina (Kr. Pols.)	" 2	" 4	" "	" " "
365. Lampel Abraham, faktor z Muszyny	" 1	" 4	" "	" Schwarza.
366. Gold Chaim, nauczyciel z Judel Anisfeld z Krakowa	" 2	" 4	" "	pod Palumą.
367. Thieberg Nathan, kupiec z Krakowa	" 1	" 4	" "	" " "
368. Manheimer Sara, żona kupca z Krakowa	" 1	" 4	" "	" " "
369. Zarański Stanisław, Dyrektor biur wyż. Sądu z fam. i służ.	" 7	" 4	" "	Bocianem
370. Kirchmayer Natalia, obyw. z córką i służ. z Krakowa	" 3	" 4	" "	Ulanem.
371. Landau Julia, żona kupca z Kaszowa	" 1	" 4	" "	Białym Orlem.
372. Jagmin Leontyna, obyw. z Wistycy (Litwa)	" 1	" 4	" "	" " "
373. Domaradzki Tadeusz, obyw. z żoną i Anielą Świącicką z Wołyńnicza (Rosya)	" 3	" 4	" "	" Opatrznością.
274. Migurska Felicja, żona aptek. z córką i sł. z Krasnystawa (K. P.)	" 3	" 5	" "	" Pogonią.
375. Brylińska Michalina, obyw. z córką z Kamięca podolskiego	" 2	" 5	" "	u Eisa.
376. Englender Helena, żona dzierżawcy dóbr z Nowego Sącza	" 1	" 5	" "	" " "
377. Beze Francene, kupiec	" 1	" 3	" "	pod Potokiem Nr. 7.
378. Herz Eidel, kupcowa z córką z Warszawy	" 2	" 3	" "	Łososiem.
379. Landau A., kupiec z Krakowa	" 1	" 4	" "	" " "
380. Biskupska Emilia, obyw. ze siostrą z Kazimierka (Rosya)	" 2	" 4	" "	" " "
381. Malewska Flora, obyw. ze służ. z Grzymałowa (Kr. Pol.)	" 2	" 4	" "	Trąbką Nr 11.
382. Żukotyńska Marya, obyw. z Kieryjówki (Król. Pol.)	" 1	" 4	" "	w Łazienkach Nr. 5 i 6.
383. Świętosławska Zofia, obyw. z Wołynia	" 1	" 4	" "	" " " " "
384. Nawrocki Walenty, krawiec z czeladźmi z N. Sącza	" 9	" 4	" "	pod Potokiem Nr 2.
385. Dichhar Marya, wł. realności z córką z Bochni	" 2	" 4	" "	" Gwiazdą.
386. Ciborowska Antonina, obyw. z Anną i Antoniną Sikorskimi z Warszawy	" 3	" 4	" "	" Cisem.
387. Kruszyńska Róża, wł. ziem. z fam. i służ. z Ukrainy	" 4	" 5	" "	u A. Frenzla.
388. Jaworski Bronisław, nauczyciel z Krakowa	" 1	" 5	" "	pod białą różą.
389. Dunin Julian, obyw. z Krakowa	" 1	" 5	" "	" " "
390. Zibermann Sprinze, wyrobnicza z Baligrodu	" 1	" 5	" "	u Röslera.
391. Bem N., piekarz z Rzeszowa	" 1	" 3	" "	pod 3 koronami.
392. Neimann Marya, obyw. ze służ. z Koszyc (Węgry)	" 2	" 3	" "	" Pagatem.
393. Bochmes Klara, żona inżyniera z dziećmi i służ. ze Lwowa	" 4	" 4	" "	" " "
394. Cylez Rebeka, żona przedsiębiorcy z Tarnopola	" 1	" 4	" "	" " "
395. Suchocka Teofila, obyw. z córką z Czaruchy (Król. Pol.)	" 2	" 5	" "	" Lwem.
396. Steinbach Hinda, szynkarka z Limanowy	" 1	" 5	" "	u Luxa.
397. Paul Karol, Radca górniczy z Wiednia	" 1	" 5	" "	pod Topolami N. 9.
398. Fietze E., dr. fil., adjunkt zakł. geolog. z Wiednia	" 1	" 5	" "	" " " "
399. Słęk Teodora, żona urz. ze synkiem i służ. z Krakowa	" 3	" 5	" "	u Nitribitta.
400. Gałęcka Józefa, obyw. z Kraszowa wielk. (Król. Pol.)	" 1	" 5	" "	" " "
401. Zajączkowska Antonina, naucz. Szkoły wydz. z Krakowa	" 1	" 5	" "	" " "
402. Zieleniewski Ludwik, wł. fabryki machin z Krakowa	" 1	" 6	" "	w Hotelu Seiferta.

403. Jenkner Matylda, żona budow. z dzieckiem i służ.	osób 3	przybyła d. 6	Lipca.	pod Ulanem.
404. Zaugen Beruche, żona kupca z Rozwadowa	" 1	"	6	" " Palma.
405. Oster Chaje, wł. realności z Rozwadowa	" 1	"	6	" " "
406. Goldstoff Feige, żona kupca z córką z Krakowa	" 2	"	6	" " "
407. Hirson Brandel, kupcowa z Warszawy	" 1	"	6	" u M. Luxa.
408. Max Józef, obyw. z fam. z Warszawy	" 4	"	6	" pod Gwiazdą.
409. Abraham Feige, żona kupca z Rozwadowa	" 1	"	6	" u Röslera.
410. Binder Malke, żona kupca z N. Sącza	" 1	"	6	" " "
411. Hoeniger Ernestyna, obyw. ze Rzeszowa	" 1	"	6	" w Hotelu Seiferta.
412. Otfinowska Filipina, żona urz. z synkiem z Kutna (K. P.)	" 2	"	6	" pod Lwem.
413. Dr. Markiewicz Stanisław, lekarz ze Soczewki (K. P.)	" 1	"	6	" " Warszawą.
414. Konstantynowicz Ł., wdowa po urzędniku z Mreżnicy	" 1	"	6	" " Białą Różą.
415. Friedmann Laje, wyrobница z N. Sącza	" 1	"	6	" u Kaila.
416. Rosenzweig Chaje, wyrobница " "	" 1	"	6	" " "
417. Bett Malke, żona kupca z Tarnowa	" 1	"	7	" u J. Renga.
418. Potkański Kalikst, dyr. oddziału banku polsk. z kuzynem Konstantym z Piotrkowa	" 2	"	5	" w Hotelu Seiferta.
419. Herbst Laje, kupcowa z Nowego Sącza	" 1	"	5	" pod Łososiem.
420. Reich Freide, " " " "	" 1	"	5	" " "
421. Pachulska Teofila, fabrykantka kwiatów z pomoenicą z Krakowa	" 2	"	5	" pod Trąbką Nr. 3.
422. Wszeteczka Anna, żona c. k. inżyniera z siostrą Antoniną Brosig z Tarnowa	" 2	"	5	" pod Zamkiem Nr. 15.
423. Błażowska Leopoldyna, żona notaryusza z Drohobycza	" 1	"	5	" pod Orłem Nr. 12.
424. Dobrzyniecka Franciszka, żona aptekarza z Drohobycza	" 1	"	5	" " " "
425. Dukiet Ludwik, kasyer gubernialny z żoną z Radymna	" 2	"	6	" u Kowalewskiego.
426. Habura Franciszek, c. k. Profesor z Tarnowa	" 1	"	6	" pod Zamkiem Nr. 16.
427. Brüner Chane, żona kupca z Grybowa	" 1	"	7	" u Reicha.
428. Walusińska Adelajda, obyw. z córkami z Warszawy	" 3	"	7	" pod Sobieskim.
429. Podlewska Józefa, obyw. z Podola	" 1	"	7	" w Hotelu Krakowskim.
430. Stanowska Ewelina, żona Rady Namiestnictwa ze Lwowa	" 1	"	7	" " " "
431. Waligurska Tekla, żona budowniczego z Warszawy	" 1	"	7	" pod Cisem.
432. Waligurska Walerya, żona inżyniera z fam. i Agnieszka Brandt z Częstochowy	" 5	"	7	" " "
433. Thier Rywe, służąca ze Suraczowa	" 1	"	7	" u Luftglasa.
434. Ament Alter Chaim, kupiec ze Sanoka	" 1	"	7	" pod Kanarkiem.
435. Wikler Chane Ester, żona kupca ze synem z Krakowa	" 2	"	7	" " "
436. Haum Kruse, " " z Krakowa	" 1	"	7	" " "
437. Hollender Chaje Beile, żona kupca z Łanowic (Rosya)	" 1	"	7	" " "
438. Neis Abraham, handlarz z Krasieczyna	" 1	"	7	" " "
439. Dobronicky Leosa, handlarka z Łodzi	" 1	"	7	" " Gołębiami.
440. Kaufner Elias, kelner z N. Sącza	" 1	"	7	" u Szwarza.
441. Rapf Jakób, postugacz " "	" 1	"	7	" pod Palma.
442. Potkańska Emilia, obyw. z córką i synem z Krakowa	" 3	"	7	" " Pagatem.
443. Żurkowska Jadwiga, obyw. z siostrą Heleną Marusienską z Kacie (Król. Pol.)	" 2	"	7	" " Kosynierem.
444. Herzog Sara Ryfka, żona kupca z Dukii	" 1	"	7	" u Luftglasa.
445. Ungar Laje, " " " Dzikowa	" 1	"	7	" " "
446. Ramras Sara, " " " Brodów	" 1	"	7	" u Braunfelda.
447. Schneider Etti, " " ze służ. z Bukowiny	" 2	"	7	" " "
448. Aywas Grzegórz, rewident rachunk. skarbowy z Krakowa	" 1	"	7	" pod Zamkiem N. 20.
449. Wang Ester, żona kupca z córką ze Rzeszowa	" 2	"	7	" u Braunfelda.

Razem rodzin 134 czyli 241 osób.

Pozostało z poprzedniej listy rodzin 315 czyli 669 osób.

Od otwarcia Zakładu było razem 449 „ 910 „

Krynica, dnia 8 Lipca 1876.

Reichelt, c. k. polit. Inspektor zdrojowy.